

Διαθεματικό σχέδιο έρευνας για την εισβολή της αγγλικής γλώσσας μέσω των όρων των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών

Αλεξούδα Γεωργία, Καλλίνης Γεώργιος
alexouda@gmail.com, g.kallinis61@gmail.com
Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε διαθεματικό σχέδιο έρευνας με εμπλεκόμενα το μάθημα της Πληροφορικής και το μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας στη γ' τάξη του Γυμνασίου του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ο γενικός σκοπός του σχεδίου έρευνας είναι οι μαθητές να μνηθούν στη διαδικασία διεξαγωγής έρευνας με ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και μέσω μιας πιλοτικής έρευνας να προβληματιστούν για το φαινόμενο της εισβολής της αγγλικής γλώσσας στην νεοελληνική μέσω τεχνολογικών όρων. Με τη βοήθεια των φορμών google δημιουργήθηκαν δύο ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια. Το πρώτο απευθύνονταν στους μαθητές και το δεύτερο στους γονείς τους. Κάθε ερωτηματολόγιο είχε τέσσερις άξονες. Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες ανά άξονα. Μελετήθηκαν τα αποτελέσματα των απαντήσεων και επιχειρήθηκε η εξαγωγή συμπερασμάτων. Με βάση την παρατήρηση το ενδιαφέρον των μαθητών κατά τη διάρκεια της διδακτικής διαδικασίας ήταν ζωηρό και η συνεργασία τους αρμονική και αποτελεσματική. Με βάση το ερωτηματολόγιο ανατροφοδότησης το σχέδιο έρευνας κέρδισε το ενδιαφέρον των μαθητών και συνέβαλε ουσιαστικά στον προβληματισμό τους για το υπό μελέτη γλωσσικό φαινόμενο.

Λέξεις κλειδιά: σχέδιο έρευνας, ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια, google forms, αγγλικοί τεχνολογικοί όροι, νεοελληνική γλώσσα

Εισαγωγή

Αρκετά χρόνια πριν ο Χρίστος Τσολάκης (2004) είχε επισημάνει τον κίνδυνο που διατρέχει η ελληνική γλώσσα. Το πρόβλημα δεν είναι η εισαγωγή ξένων λέξεων, αν η γλώσσα υποδοχής τις προσαρμόζει στο σύστημά της. «Η απειλή», τονίζει, «είναι σοβαρότερη ώστε να μην αποτρέπεται εύκολα. Σχετίζεται με κοσμογονικές δυναμικές τεράστιας ισχύος, που κομίζουν ασύλληπτης φαντασίας τεχνολογικά ευρήματα και κατασκευάσματα και υπαγορεύουν νέες, άγνωστες έως τώρα, κοινωνικές και επικοινωνιακές συμπεριφορές, οι οποίες οδηγούν σε νέες κοινωνικές μείξεις και σχεδιάζουν και πραγματώνουν με απίστευτη γοργότητα νέους κόσμους». Και αυτά πριν από την επέλαση των έξυπνων τηλεφώνων, των ταμπλετών, τη διάδοση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και κατά συνέπεια τη σαρωτική εισβολή της αγγλικής γλώσσας. Τα τεχνολογικά αυτά επιτεύγματα που κατακλύζουν τον κόσμο μας φέρουν μαζί τους και «πουλούν» και τις λέξεις που τα ονομάζουν. Θα μπορούσε κανείς να θεωρήσει αυτό το γεγονός δημιουργική πρόκληση που αναδεικνύει τη ζωτικότητα και τη δεκτικότητα μιας γλώσσας. Δεν μπορεί όμως να αδιαφορήσει για τις αρνητικές του επιπτώσεις, καθώς προκύπτει το ερώτημα «Πότε να προλάβει η ελληνική γλώσσα, να δημιουργήσει το αντίστοιχο μετάφρασμα;». Άλλες χώρες, όπως η Γαλλία ή η Ισπανία, λαμβάνουν μέτρα προάσπισης της γλωσσικής τους ταυτότητας με εντατικοποίηση της διδασκαλίας της εθνικής γλώσσας και λογοτεχνίας, με συγκρότηση επιτροπών για τη μεταγλώττιση των αγγλικών όρων και την ενίσχυση της διάδοσής τους στο εξωτερικό

(Μαρκαντωνάτος, 2013). Υπάρχει τέτοια πρόβλεψη στην Ελλάδα; Γιατί ώσπου η νέα ελληνική λέξη να αντικαταστήσει την αγγλική και να καθιερωθεί, ένα νέο προϊόν παίρνει τη θέση του ήδη ξεπερασμένου απαιτώντας μια νέα λέξη. Καθώς η υιοθέτηση του τεχνολογικά «νέου» και της λέξης που το ονομάζει επιτυγχάνεται σχεδόν χωρίς αντίσταση, καθήκον του φιλολόγου είναι να το επισημάνει και να βοηθήσει διά της αυτενέργειας τους μαθητές και τις μαθήτριές του να το συνειδητοποιήσουν. Πώς όμως;

Στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τον Πληροφορικό Γραμματισμό στο Γυμνάσιο (2011) ένα από τα προτεινόμενα σχέδια έρευνας για τη γ' τάξη αναφέρεται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση έρευνας. Η πιλοτική εφαρμογή του νέου Προγράμματος Σπουδών για τον Πληροφορικό Γραμματισμό (2011) ξεκίνησε το σχολικό έτος 2011-12 σε 68 Γυμνάσια της χώρας μας. Από το σχολικό έτος 2013-14 εφαρμόστηκε στα Πρότυπα και Πειραματικά Σχολεία. Πρόσφατα, παρουσιάστηκαν παραδείγματα διεξαγωγής ερευνών με τη χρήση ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών για τέσσερα συνεχόμενα σχολικά έτη. Τα αποτελέσματα της υλοποίησης τους είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά (Αλεξούδα, 2015, Αλεξούδα, 2016). Σημειώνεται ότι με βάση το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών το μάθημα της Πληροφορικής υλοποιείται σε συνεχόμενο δώρο. Με βάση τις «Οδηγίες για τη διδασκαλία της Πληροφορικής στο Γυμνάσιο για το σχολ. έτος 2016 – 2017» (ΥΠΠΕΘ, 2016) στο μάθημα της Πληροφορικής στη γ' τάξη προβλέπονται δύο άξονες. Για το δεύτερο άξονα «Δημιουργώ, παρουσιάζω, επικοινωνώ και συνεργάζομαι» προτείνεται ο εκπαιδευτικός να σχεδιάσει μία έρευνα. Στο πλαίσιο της έρευνας προτείνεται να αξιοποιηθεί η επεξεργασία κειμένου και η δημιουργία παρουσίασης σε συνεργατικό περιβάλλον καθώς και η δημιουργία ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου και η χρήση υπολογιστικού φύλλου σε συνεργατικό περιβάλλον. Με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα το μάθημα της Πληροφορικής είναι μονόωρο.

Από τα παραπάνω προέκυψε η ιδέα ενός διαθεματικού σχεδίου έρευνας, στο οποίο εμπλέκονται το μάθημα της Πληροφορικής και το μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας. Στο πλαίσιο του προτεινόμενου σχεδίου έρευνας οι μαθητές δημιουργούν δύο ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια με θέμα την εισβολή της αγγλικής γλώσσας στην νεοελληνική μέσω των όρων των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Το ένα ερωτηματολόγιο απευθύνεται προς τους μαθητές και το άλλο προς τους γονείς. Αξιοποιήθηκαν τα συνεργατικά εργαλεία της google. Οι εφαρμογές της google προωθούν τη συνεργασία (Saito, 2014) και αξιοποιούνται όλο και περισσότερο στην εκπαίδευση (Railean, 2012). Πιο συγκεκριμένα αξιοποιήθηκαν τα κοινόχρηστα έγγραφα googledocs, οι κοινόχρηστες φόρμες google forms καθώς και οι κοινόχρηστες παρουσιάσεις google slides. Τα εργαλεία αυτά παρέχονται μέσω της πλατφόρμας του google drive, το οποίο παρέχει στο χρήστη μέσω αποθηκευτικού νέφους δυνατότητα πρόσβασης σε όλα τα αρχεία του από οποιοδήποτε υπολογιστή, ταμπλέτα (tablet) ή έξυπνο τηλέφωνο (smartphone). Μοναδική προϋπόθεση για την αξιοποίησή τους είναι η σύνδεση στο Διαδίκτυο και η ύπαρξη ενός λογαριασμού gmail (<https://www.google.com/drive/>). Η συλλογή δεδομένων για μια έρευνα του σχολείου, η αυτοαξιολόγηση των μαθητών και η αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι μερικοί από τους τρόπους που προτάθηκαν για την εκπαιδευτική αξιοποίηση των φορμών google (Attwell, 2013, Avramides, Hunter, Oliver & Luckin, 2014). Πρόσφατα προτάθηκε η αξιοποίησή τους σε σχέδια έρευνας που έχουν ως σκοπό να μύησουν τους μαθητές στη διαδικασία διεξαγωγής έρευνας με ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο (Αλεξούδα, 2015, Αλεξούδα, 2016).

Στην παρούσα εργασία, αρχικά παρουσιάζονται ο γενικός σκοπός, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και η διδακτική πορεία του προτεινόμενου σχεδίου έρευνας. Στη συνέχεια

παρουσιάζονται συνοπτικά τα αποτελέσματα των ερευνών που διεξήχθησαν. Ακολουθεί η κατάθεση της εμπειρίας της υλοποίησης του σχεδίου έρευνας. Τέλος, συνοψίζονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της παρούσας εργασίας.

Μεθοδολογία

Ο γενικός σκοπός του σχεδίου έρευνας είναι οι μαθητές να μνηθούν στη διαδικασία διεξαγωγής έρευνας με ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και μέσω μιας πιλοτικής έρευνας να συνειδητοποιήσουν τα προβλήματα που προκύπτουν λόγω της εισβολής της αγγλικής γλώσσας στην νεοελληνική μέσω τεχνολογικών όρων. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα αφορούν την ευαισθητοποίηση των μαθητών στο θέμα της γλώσσας, τη μύση τους στη διαδικασία διεξαγωγής μιας έρευνας με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου και την εξοικείωσή τους με τις φόρμες google.

Τα εμπλεκόμενα μαθήματα είναι η Πληροφορική και η Γλωσσική Διδασκαλία. Το σχέδιο έρευνας υλοποιείται σε ένα τμήμα γενικής παιδείας στο μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας και στα δύο υποτμήματά του στο μάθημα της Πληροφορικής. Οι μαθητές του κάθε υποτμήματος αναλαμβάνουν τη συνεργατική δημιουργία ενός ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Το πρώτο ερωτηματολόγιο απευθύνεται στους μαθητές και το δεύτερο στους γονείς τους. Σε κάθε υποτμήμα σχηματίζονται τέσσερις υποομάδες των τριών ατόμων και επιλέγεται ένας γενικός συντονιστής του ερωτηματολογίου. Κάθε υποομάδα αναλαμβάνει έναν άξονα του ερωτηματολογίου.

Αρχικά οι δύο εκπαιδευτικοί εξηγούν το πλαίσιο του σχεδίου έρευνας και τους επιδιωκόμενους στόχους και επιλέγονται οι συντονιστές των δύο υποτμημάτων.

Στο μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας τίθεται στους μαθητές/στις μαθήτριες το πρόβλημα ως πρόκληση για τη διερεύνηση απόψεων και στάσεων. Ακολουθούνται τα επόμενα βήματα:

- Για κάθε ερωτηματολόγιο στην ολομέλεια διαμορφώνονται ο σκοπός και οι άξονες.
- Γίνεται η διαμόρφωση ομάδων ανά υποτμήμα.
- Οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες συντάσσουν ερωτήσεις κλειστού τύπου για τον άξονά τους. Αν το κρίνουν σκόπιμο, συντάσσουν και μία ερώτηση ανοικτού τύπου για κάθε άξονα. Κάθε μαθητής καλείται να προτείνει τουλάχιστον μία ερώτηση. Κάθε ομάδα επιλέγει τις ερωτήσεις που θα συμπεριλάβει, συναποφασίζει για την τελική τους μορφή και τις καταγράφει.

Στο μάθημα της Πληροφορικής

- Ο συντονιστής κάθε υποτμήματος με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού Πληροφορικής δημιουργεί με τη συνεργατική εφαρμογή των googledocs ένα έγγραφο και το κάνει κοινόχρηστο με τους μαθητές και τους δύο εκπαιδευτικούς. Κάθε ομάδα εισάγει τις ερωτήσεις της στο κοινόχρηστο έγγραφο. Οι μαθητές με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού Πληροφορικής αναζητούν στο Διαδίκτυο έρευνες σχετικές με το θέμα τους και μελετούν τρόπους αξιοποίησής τους στην έρευνά τους. Αν το κρίνουν απαραίτητο, προσθέτουν ερωτήσεις ή τροποποιούν κάποια υπάρχουσα. Κάθε ομάδα μπορεί να συνεχίσει τη διαδικασία αυτή από το σπίτι προκειμένου να βελτιώσει και να επεκτείνει την εργασία της.
- Οι δύο εκπαιδευτικοί μελετούν τα κοινόχρηστα έγγραφα των υποτμημάτων και κάνουν πάνω σε αυτά παρατηρήσεις για διορθώσεις και βελτιώσεις. Οι παρατηρήσεις αυτές συζητούνται στα δύο μαθήματα και οι μαθητές προχωρούν στις απαραίτητες τροποποιήσεις στο κοινόχρηστο έγγραφο στο μάθημα Πληροφορικής και αν κριθεί απαραίτητο, συμπληρωματικά και από το σπίτι τους.

- Ο συντονιστής κάθε υπομήματος με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού Πληροφορικής δημιουργεί ένα ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο με τη χρήση των φορμών google και το κάνει κοινόχρηστο με τους υπόλοιπους μαθητές και τους δύο εκπαιδευτικούς. Για κάθε άξονα δημιουργεί μια ξεχωριστή ενότητα. Με τον τρόπο αυτό κάθε ομάδα γνωρίζει επακριβώς την περιοχή εργασίας της. Πριν από τους άξονες δημιουργεί μια ενότητα για το προφίλ του ερωτώμενου, την οποία διαμορφώνει σε συνεννόηση με την ολομέλεια του τμήματος. Η διαδικασία προβάλλεται στο βιντεοπροβολέα. Στην ολομέλεια συντάσσεται το εισαγωγικό κείμενο του ερωτηματολογίου και οι ερωτήσεις που αφορούν τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων. Αποφασίζονται οι κανόνες εργασίας στο κοινόχρηστο ερωτηματολόγιο.
- Οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες εισάγουν τις ερωτήσεις τους στο κοινό ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο.
- Ο συντονιστής μαθητής προβάλλει με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα το ερωτηματολόγιο και στην ολομέλεια αποφασίζεται η τελική μορφή του ερωτηματολογίου, το οποίο οριστικοποιείται και αποστέλλεται στους ερωτώμενους.
- Οι μαθητές με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού Πληροφορικής αντλούν τα αποτελέσματα από τη φόρμα google.

Στο μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας (συνδιδασκαλία των δύο εκπαιδευτικών)

- Στην ολομέλεια μελετώνται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου και επιχειρείται η εξαγωγή συμπερασμάτων. Προκειμένου να συγκριθούν τα αποτελέσματα των δύο ερωτηματολογίων συνεργάζονται οι ομάδες ανά ζεύγη, δηλαδή οι δύο ομάδες του πρώτου άξονα, οι δύο ομάδες του δεύτερου άξονα, κ.ο.κ.

Στο μάθημα της Πληροφορικής

- Ο συντονιστής του πρώτου υπομήματος δημιουργεί μια παρουσίαση με τη χρήση της συνεργατικής εφαρμογής των google slides και την κάνει κοινόχρηστη με όλους τους μαθητές και τους δύο εκπαιδευτικούς. Αυτό το κοινόχρηστο αρχείο χρησιμοποιείται για την παρουσίαση ολόκληρης της έρευνας και των δύο υπομημάτων. Ο εκπαιδευτικός Πληροφορικής δίνει οδηγίες για τη δημιουργία της παρουσίασης και συναποφασίζονται η δομή της και ο τρόπος εργασίας των ομάδων. Οι ομάδες αρχίζουν την προετοιμασία της παρουσίασης στο μάθημα της Πληροφορικής και συνεχίζουν μέχρι το επόμενο μάθημα να συνεργάζονται από απόσταση.

Στο μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας (συνδιδασκαλία των δύο εκπαιδευτικών)

- Στην ολομέλεια γίνεται η παρουσίαση της έρευνας. Ακολουθεί εποικοδομητικός διάλογος.

Στο μάθημα της Πληροφορικής

- Γίνεται συζήτηση για τους περιορισμούς και τις προοπτικές της πιλοτικής έρευνας που εκπονήθηκε.

Η αλληλεπίδραση των δύο συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών είναι διαρκής τόσο κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού του σχεδίου έρευνας όσο και κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του.

Η πιλοτική έρευνα

Ο σκοπός της πιλοτικής έρευνας των μαθητών ήταν να διερευνήσουν τις γνώμες και τις στάσεις των μαθητών και των γονέων για το φαινόμενο της εισβολής της αγγλικής γλώσσας στην νεοελληνική μέσω όρων των ΤΠΕ.

Επιλέχτηκαν οι εξής άξονες για τα δύο ερωτηματολόγια:

- Η χρήση αγγλικών τεχνολογικών όρων με ελληνικές καταλήξεις
- Η χρήση αγγλικών τεχνολογικών όρων με ελληνικές καταλήξεις στην επικοινωνία ανάμεσα στις διάφορες γενιές
- Η χρήση αυτούσιων αγγλικών τεχνολογικών όρων
- Η χρήση αυτούσιων αγγλικών τεχνολογικών όρων στην επικοινωνία ανάμεσα στις διάφορες γενιές

Το ερωτηματολόγιο προς τους μαθητές περιλάμβανε μία ερώτηση για το φύλο του ερωτώμενου, 18 ερωτήσεις κλειστού τύπου στην πεντάβαθμη κλίμακα του Likert, 3 ερωτήσεις κλειστού τύπου «Ναι - Όχι» και 4 ερωτήσεις ανοικτού τύπου (μία ανά άξονα). Το ερωτηματολόγιο προς τους γονείς περιλάμβανε αρχικά τρεις ερωτήσεις κλειστού τύπου που αφορούσαν το προφίλ τους (φύλο, ηλικία και το βαθμό της εξοικειώσής τους με τους υπολογιστές), 20 ερωτήσεις κλειστού τύπου στην πεντάβαθμη κλίμακα του Likert, 2 ερωτήσεις κλειστού τύπου «Ναι - Όχι» και 2 ερωτήσεις ανοικτού τύπου.

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε 26 μαθητές και 26 γονείς. Απάντησαν 22 μαθητές και 17 γονείς.

Τα αποτελέσματα των ερευνών μελετήθηκαν ανά άξονα και επιχειρήθηκε η συσχέτιση των αποτελεσμάτων των δύο ερωτηματολογίων. Η αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της πιλοτικής έρευνας υπερβαίνει το σκοπό της παρούσας εργασίας. Παρουσιάζονται ενδεικτικά κάποια στοιχεία από τη συσχέτιση των αποτελεσμάτων των δύο ερωτηματολογίων καθώς και κάποια ενδεικτικά γραφήματα από την παρουσίαση των μαθητών.

Η συσχέτιση των αποτελεσμάτων των δύο ερωτηματολογίων για τον πρώτο άξονα, οδήγησε τους μαθητές στα εξής συμπεράσματα:

- Οι απαντήσεις των γονιών και των μαθητών παρουσίασαν αρκετές διαφορές.
- Ενώ το 54,5% των μαθητών δήλωσε ότι χρησιμοποιεί πολύ αγγλικούς τεχνολογικούς όρους με ελληνικές καταλήξεις, το 76,5% των γονιών στην αντίστοιχη ερώτηση απάντησε καθόλου ή λίγο.
- Παρ' όλα αυτά και οι δύο πλευρές συμφωνούν ότι για την συγκρότηση ενός γραπτού κειμένου πρέπει να χρησιμοποιούνται ελληνικές λέξεις. Συγκεκριμένα, το 52,9% των γονιών και 50% των μαθητών δήλωσαν ότι δε χρησιμοποιούν καθόλου αγγλικούς τεχνολογικούς όρους με ελληνικές καταλήξεις σε γραπτά κείμενα.

Η συσχέτιση των αποτελεσμάτων των δύο ερωτηματολογίων για το δεύτερο άξονα, οδήγησε τους μαθητές στα εξής συμπεράσματα:

- Στην ερώτηση πόσο συχνά χρησιμοποιείτε αγγλικούς τεχνολογικούς όρους με ελληνικές καταλήξεις με τους φίλους σας το 40,9% των μαθητών απάντησε μέτρια, το 40,9% πολύ και το 18,2% λίγο (σχήμα 1). Όταν ρωτήσαμε τους γονείς πόσο συχνά χρησιμοποιούν τα παιδιά τους τέτοιους όρους το 47,1% απάντησε μέτρια, το 35,3% πολύ και το 17,6% λίγο (σχήμα 2). Επομένως οι γονείς έχουν συνείδηση της συχνότητας χρήσης αγγλικών τεχνολογικών όρων με ελληνικές καταλήξεις από τα παιδιά τους.
- Ακόμη, οι μαθητές πιστεύουν ότι δεν υπάρχει μεγάλη δυσκολία κατά την επικοινωνία τους με τους γονείς τους (το 40,9% πιστεύει ότι υπάρχει λίγη δυσκολία και το 45,5% μέτρια), ενώ και οι ίδιοι οι γονείς κατανοούν σε μεγάλο βαθμό τι λένε τα παιδιά τους (το 52,9% κατανοεί μέτρια και το 41,2% πολύ).

Η συσχέτιση των αποτελεσμάτων των δύο ερωτηματολογίων για τον τρίτο άξονα, οδήγησε τους μαθητές στο συμπέρασμα ότι, ενώ πολλοί μαθητές (68,2%) θεωρούν ότι ο ελληνικός καθημερινός λόγος κινδυνεύει πολύ από την είσοδο των αγγλικών τεχνολογικών

όρων, λίγοι γονείς (17,6%) θεωρούν ότι οι αυτούσιοι αγγλικοί τεχνολογικοί όροι επηρεάζουν πολύ την ελληνική γλώσσα. Επίσης τα αποτελέσματα του τρίτου άξονα του ερωτηματολογίου προς τους μαθητές έδειξε ότι οι μαθητές χρησιμοποιούν πολύ περισσότερο τους αυτούσιους αγγλικούς τεχνολογικούς όρους στον προφορικό λόγο παρά στο γραπτό λόγο. Επίσης το 64,7% των γονιών προσπαθούν καθόλου ή λίγο να αντικαταστήσουν τους αγγλικούς τεχνολογικούς όρους με ελληνικούς.

Σχήμα 1: Απαντήσεις μαθητών στην ερώτηση «Χρησιμοποιείς αγγλικούς τεχνολογικούς όρους με ελληνικές καταλήξεις στην καθημερινή σου επικοινωνία με τους φίλους σου;»

Σχήμα 2: Απαντήσεις γονέων στην ερώτηση «Πόσο συχνά χρησιμοποιούν τα παιδιά σας αγγλικούς τεχνολογικούς όρους με ελληνικές καταλήξεις;»

Με βάση τα αποτελέσματα του τέταρτου άξονα στην ερώτηση «Προτιμάτε τα παιδιά σας να αποδίδουν τους αυτούσιους αγγλικούς τεχνολογικούς όρους στα ελληνικά;» το 17,6% των γονιών απάντησε καθόλου, το 23,5% απάντησε λίγο, το 23,5% απάντησε μέτρια, το 29,4% απάντησε πολύ και το 5,9% απάντησε πάρα πολύ. Η συσχέτιση των αποτελεσμάτων των δύο ερωτηματολογίων για τον τέταρτο άξονα, οδήγησε τους μαθητές στα εξής συμπεράσματα:

- Η πλειοψηφία των μαθητών δήλωσε ότι χρησιμοποιεί αυτούσιες αγγλικές λέξεις για να αναφερθεί στην τεχνολογία, όταν μιλά με τους γονείς μέτρια (40,9%) ή λίγο (40,9%), ενώ οι γονείς δήλωσαν ότι τα παιδιά τους τις χρησιμοποιούν μέτρια (41,2%) ή πολύ (41,2%).
- Η πλειοψηφία των μαθητών (72,7%) πιστεύει ότι οι γονείς τους κατανοούν σε μέτριο βαθμό τις αγγλικές λέξεις που χρησιμοποιούν τα παιδιά, όταν αναφέρονται στην τεχνολογία, ενώ η πλειοψηφία των γονέων (58,8%) δήλωσε ότι τις κατανοεί πολύ.
- Οι μαθητές δήλωσαν ότι οι γονείς τους χρησιμοποιούν καθόλου (18,2%), λίγο (54,5%) ή μέτρια (27,3%) αγγλικές λέξεις. Στο ίδιο μήκος κύματος ήταν και οι απαντήσεις των γονιών, οι οποίοι δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν καθόλου (29,4%), λίγο (41,2%) ή μέτρια (29,4%).

Οι μαθητές συνόψισαν τα συμπεράσματά τους ως εξής: «Γενικά, οι απαντήσεις των μαθητών διέφεραν από αυτές των γονέων. Οι μαθητές παραδέχονται ότι οι αγγλικές λέξεις με ελληνικές καταλήξεις ή γενικότερα οι αγγλικές λέξεις που χρησιμοποιούνται στην τεχνολογία αποτελούν μεγάλο μέρος του λεξιλογίου τους στον προφορικό λόγο, αλλά

προτιμούν στους γονείς τους να μη μιλάνε έτσι. Επίσης, στον γραπτό λόγο προτιμούν την καθαρά ελληνική γλώσσα. Παράλληλα, όπως και οι μαθητές, έτσι και οι γονείς χρησιμοποιούν αγγλικούς τεχνολογικούς όρους στο λόγο τους, αλλά δε συνηθίζουν να τοποθετούν ελληνικές καταλήξεις».

Η εμπειρία της υλοποίησης

Το σχέδιο έρευνας υλοποιήθηκε στη γ' τάξη του Γυμνασίου του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το σχολικό έτος 2016-17. Ο χρόνος που χρειάστηκε για την υλοποίηση ήταν 6 διδακτικές ώρες του μαθήματος της Πληροφορικής και 4 διδακτικές ώρες του μαθήματος της Γλωσσικής διδασκαλίας, στις δύο από τις οποίες έγινε συνδιδασκαλία. Η αλληλεπίδραση των δύο συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών ήταν διαρκής τόσο κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού του σχεδίου έρευνας όσο και κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του. Οι μαθητές χρειάστηκε να εργαστούν κάποιες φορές συμπληρωματικά και από το σπίτι τους με τη χρήση των συνεργατικών εργαλείων. Οι δύο εκπαιδευτικοί επέβλεπαν την εργασία τους και τους έδιναν ανατροφοδότηση. Διευκρινίζεται ότι οι συγκεκριμένοι μαθητές στην α' τάξη του Γυμνασίου ακολούθησαν το νέο πρόγραμμα σπουδών για τον πληροφορικό γραμματισμό, δηλαδή είχαν δύο ώρες την εβδομάδα του μαθήματος της Πληροφορικής και είχαν προηγούμενη εξοικείωση με τα συνεργατικά εργαλεία της google. Επίσης πρόκειται για πειραματικό σχολείο και η εισαγωγή των συγκεκριμένων μαθητών έγινε με εξετάσεις. Η επίδοσή τους στο μάθημα της Πληροφορικής ήταν υψηλή.

Οι μαθητές έδειξαν ζωηρό ενδιαφέρον και είχαν ενεργό συμμετοχή. Καλλιέργησαν υψηλού επιπέδου ικανότητες μεθοδολογικού χαρακτήρα και συνεργασίας. Εργάστηκαν σε ομάδες και στη συνέχεια υπήρξε συνεργασία των ομάδων ανά ζεύγη καθώς και συνεργασία μεταξύ των συντονιστών των ομάδων. Η ποιότητα των παραδοτέων των μαθητών κρίθηκε και από τους δύο εκπαιδευτικούς υψηλού επιπέδου. Στο πλαίσιο του αναστοχασμού των εκπαιδευτικών, οι μαθητές κλήθηκαν να απαντήσουν σε ανώνυμο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο ανατροφοδότησης. Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε στους 26 συμμετέχοντες μαθητές και απαντήθηκε από τους 24. Τα αποτελέσματα των ερωτήσεων κλειστού τύπου στην πεντάβαθμη κλίμακα Likert παρουσιάζονται στον πίνακα 1. Με βάση τις απαντήσεις στις δύο πρώτες ερωτήσεις το σχέδιο έρευνας βοήθησε την πλειοψηφία των μαθητών να αντιληφθούν το φαινόμενο της εισβολής της αγγλικής γλώσσας στην νεοελληνική μέσω των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και να προβληματιστούν για αυτό σε τουλάχιστον μέτριο βαθμό. Παρ' όλα αυτά, οι απαντήσεις των μαθητών στις ερωτήσεις 3-6 δείχνουν ότι η αλλαγή της στάσης τους δεν επιτεύχθηκε σε εξίσου μεγάλο βαθμό. Οι μαθητές βρήκαν ενδιαφέρον το θέμα της εισβολής της αγγλικής γλώσσας στη νεοελληνική μέσω των ΤΠΕ (ερώτηση 9) καθώς και τη διεξαγωγή έρευνας για αυτό (ερώτηση 10). Τα αποτελέσματα φάνηκαν στην πλειοψηφία των μαθητών αναμενόμενα σε μέτριο βαθμό. Σε ερωτήσεις ανοικτού τύπου αναφέρουν ποικίλα αποτελέσματα που δε βρήκαν αναμενόμενα και ιδιαίτερα ενδιαφέροντα. Περιμέναν, π.χ., ότι οι γονείς θα προέτρεπαν σε μεγαλύτερο βαθμό τα παιδιά τους να αποδίδουν τους αγγλικούς τεχνολογικούς όρους στα ελληνικά. Επίσης οι γονείς ισχυρίζονται ότι κατανοούν καλύτερα τους αγγλικούς τεχνολογικούς όρους που χρησιμοποιούν τα παιδιά τους από ό,τι πιστεύουν τα ίδια. Στην ερώτηση «Τι βρήκες πιο ενδιαφέρον στο σχέδιο έρευνας;» ξεχώρισαν οι απαντήσεις που αφορούσαν τη συσχέτιση των αποτελεσμάτων των δύο ερωτηματολογίων, τα πολλά επίπεδα συνεργασίας των μαθητών, τη συμμετοχή των γονιών στην έρευνα και γενικότερα τα αποτελέσματα. Επίσης θεωρούν ότι το σχέδιο έρευνας τους βοήθησε να εμβαθύνουν στο υπό

μελέτη γλωσσικό φαινόμενο (ερώτηση 11). Το σχέδιο έρευνας τους άρεσε (ερωτήσεις 12-14) και έκριναν το βαθμό δυσκολίας του ως προσιτό (ερωτήσεις 16-21).

Δόθηκε μεγάλη έμφαση στον πιλοτικό χαρακτήρα της έρευνας και τους περιορισμούς της. Το δείγμα, π.χ., και για τα δύο ερωτηματολόγια ήταν μικρό, ο βαθμός απόκρισης των μαθητών ήταν υψηλότερος από αυτόν των γονιών, το γεγονός ότι πρόκειται για ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο πιθανόν να συνέβαλε στο να απαντήσουν περισσότεροι γονείς που έχουν υψηλό βαθμό εξοικείωσης με τους υπολογιστές, κτλ. Οι μαθητές κλήθηκαν να προσέξουν περισσότερο κάποια συμπεράσματα που έβγαλαν αρχικά και προβληματίστηκαν για τυχόν βελτιώσεις που θα μπορούσαν να κάνουν στα ερωτηματολόγια τους.

Πίνακας 1. Αποτελέσματα ερωτηματολογίου ανατροφοδότησης

Ερώτηση	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Το Σχέδιο Έρευνας πόσο σε βοήθησε να αντιληφθείς το φαινόμενο της εισβολής της αγγλικής γλώσσας στη νεοελληνική μέσω των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	0	1	6	16	1
2. Το Σχέδιο Έρευνας πόσο συνέβαλε στον περαιτέρω προβληματισμό σου για το φαινόμενο της εισβολής της αγγλικής γλώσσας στη νεοελληνική μέσω των ΤΠΕ;	0	1	8	13	2
3. Το Σχέδιο Έρευνας πόσο άλλαξε τη στάση σου απέναντι στη χρήση των αγγλικών τεχνολογικών όρων;	2	9	9	3	1
4. Το Σχέδιο Έρευνας πόσο άλλαξε τη στάση σου απέναντι στη χρήση των αγγλικών τεχνολογικών όρων με ελληνικές καταλήξεις;	4	8	9	2	1
5. Το Σχέδιο Έρευνας πόσο συνέβαλε, ώστε τώρα να προσπαθείς περισσότερο να βρεις ένα νεοελληνικό αντίστοιχο, ώστε να αποφυγεις τον αγγλικό όρο;	2	11	4	7	0
6. Το Σχέδιο Έρευνας πόσο πιο επιφυλακτικό/ή σε έκανε στη χρήση αγγλικών τεχνολογικών όρων, όταν μιλάς με ανθρώπους που δεν ασχολούνται με τις ΤΠΕ, όπως εσύ;	0	6	12	6	0
7. Πόσο αναμενόμενα ήταν για σένα τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου προς τους μαθητές;	0	4	14	6	0
8. Πόσο αναμενόμενα ήταν για σένα τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου προς τους γονείς;	0	8	13	3	0
9. Πόσο ενδιαφέρον σου φάνηκε να ασχοληθείς με το θέμα της εισβολής της αγγλικής γλώσσας στη νεοελληνική μέσω των ΤΠΕ;	0	1	8	12	3

10. Πόσο ενδιαφέρον σου φάνηκε να σχεδιάσεις και να υλοποιήσεις μια έρευνα για το συγκεκριμένο θέμα;	0	3	9	10	2
11. Η εκπόνηση της εργασίας σου πόσο σε βοήθησε να εμβαθύνεις σε αυτό το θέμα;	0	1	9	12	2
12. Πόσο σου άρεσε το γεγονός ότι σχεδιάσες και υλοποίησες μια δημοσκόπηση για το θέμα αυτό;	0	2	7	13	2
13. Πόσο σου άρεσε το γεγονός ότι έμαθες τις απόψεις, τις στάσεις, τις προτιμήσεις, κ.ά. των συμμαθητών σου για το θέμα αυτό;	0	1	8	13	2
14. Πόσο σου άρεσε το γεγονός ότι έμαθες τις απόψεις, τις στάσεις, τις προτιμήσεις, κ.ά. των γονιών για το θέμα αυτό;	0	1	7	15	1
15. Η ανατροφοδότηση από την ολομέλεια της τάξης πόσο σε βοήθησε στο σχεδιασμό της έρευνάς σου;	0	1	15	8	0
16. Πόσο δυσκολεύτηκες στη σύνταξη των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου;	3	11	8	2	0
17. Πόσο δυσκολεύτηκες με τη χρήση των google forms;	19	5	0	0	0
18. Πόσο δυσκολεύτηκες με την κοινή χρήση των φορμών google με τις υπόλοιπες ομάδες;	14	8	2	0	0
19. Πόσο δυσκολεύτηκες με τη συνεργασία στην ομάδα σου;	16	8	0	0	0
20. Πόσο δυσκολεύτηκες με τη συνεργασία ανάμεσα στις ομάδες;	8	15	1	0	0
21. Πόσο δυσκολεύτηκες με την ερμηνεία των αποτελεσμάτων;	3	12	9	0	0

Συμπεράσματα και προτάσεις

Όλα τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν είναι διαδικτυακά και συνεργατικά. Κατά την υλοποίηση δεν παρατηρήθηκαν ιδιαίτερα προβλήματα στη χρήση τους. Παρ' όλα αυτά, πρέπει να επισημανθεί ότι τυχόν προβλήματα στη σύνδεση στο Διαδίκτυο μπορούν να επηρεάσουν την υλοποίηση του προτεινόμενου σχεδίου έρευνας. Οι μαθητές εργάστηκαν συμπληρωματικά από το σπίτι. Η συνεργατική φύση των εργαλείων διευκόλυνε πολύ την από απόσταση συνεργασία τους. Πρέπει να τονιστεί ότι οι μαθητές είχαν προηγούμενη εξοικείωση με τα συνεργατικά εργαλεία της google. Τα παραπάνω συνέβαλαν στον περιορισμό του απαιτούμενου διδακτικού χρόνου. Κάτω από διαφορετικές συνθήκες πρέπει να υπάρξει πρόνοια για την κατάλληλη προσαρμογή του χρόνου.

Πρόκειται για ένα σχέδιο έρευνας που απαιτεί πολύ καλό συντονισμό καταρχήν μεταξύ των δύο συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών και στη συνέχεια των μαθητών. Προτείνεται να δοθεί μεγάλη προσοχή στην επιλογή των συντονιστών. Είναι απαραίτητο να έχουν προχωρημένες δεξιότητες στην αξιοποίηση των ΤΠΕ, ικανότητες μεθοδολογικού χαρακτήρα καθώς και ικανότητες συντονισμού και συνεργασίας.

Το σχέδιο έρευνας θα μπορούσε να επεκταθεί με ποικίλους τρόπους. Θα μπορούσε να επιχειρηθεί η βελτίωση των ερωτηματολογίων μετά την πιλοτική έρευνα και η έρευνα να

επεκταθεί σε μεγαλύτερο δείγμα. Επίσης θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν τα συνεργατικά υπολογιστικά φύλλα προκειμένου οι απαντήσεις να υποστούν περαιτέρω επεξεργασία.

Οι διδακτικοί στόχοι επιτεύχθηκαν. Οι μαθητές μυήθηκαν με επιτυχία στη διαδικασία διεξαγωγής έρευνας με ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και ευαισθητοποιήθηκαν για το υπό μελέτη γλωσσικό θέμα. Η διεξαγωγή έρευνας αποδείχτηκε μια καλή προσέγγιση για την επίτευξη διδακτικών στόχων ευαισθητοποίησης και προβληματισμού. Τα αποτελέσματα αυτά είναι σύμφωνα με αυτά που επιτεύχθηκαν σε σχέδιο έρευνας σχεδιασμού και υλοποίησης έρευνας για το ασφαλές Διαδίκτυο (Αλεξούδα, 2016).

Αναφορές

- Αλεξούδα, Γ. (2015). Διδακτική αξιοποίηση των φορμών Google: Σκέψεις, Εμπειρίες, Προτάσεις, *Στα Πρακτικά του Συνεδρίου «Η εκπαίδευση στην εποχή των ΤΠΕ»*, Αθήνα, 237-244.
- Αλεξούδα, Γ. (2016). Σχέδιο έρευνας για την ασφαλή χρήση του Διαδικτύου, *Στα Πρακτικά του Συνεδρίου «Η εκπαίδευση στην εποχή των ΤΠΕ»*, Αθήνα, 514-521.
- Μαρκαντωνάτος, Γ. (2013). «Το χρέος προς τη γλώσσα μας», *Στην εφημερίδα Το Βήμα*, 23.6.2013.
- Τσολάκης, Χ. (2004). Ξένες λέξεις και γλωσσική παιδεία, *Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική*, Θεσσαλονίκη, Νησιδес - 9.58 FM της ΕΡΤ 3, τόμ. Γ', σ. 105-106.
- ΥΠΓΒΜΘ (2011). *Πρόγραμμα Σπουδών για τον Πληροφορικό Γραμματισμό στο Γυμνάσιο* (4η έκδοση). Ανακτήθηκε 30/12/2016 από: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps/> Πληροφορική και Νέες Τεχνολογίες/ΤΠΕ Γυμνάσιο.pdf.
- ΥΠΠΕΘ (2016). *Οδηγίες για τη διδασκαλία της Πληροφορικής στο Γυμνάσιο για το σχολ. έτος 2016 - 2017*. Ανακτήθηκε 4/12/2016 από: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/ΟΔΗΓΙΕΣ_ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ_ΓΥΜΝΑΣΙΟ_2016_17.pdf
- Attwell, G. (2013). *80 Interesting Ways To Use Google Forms In The Classroom*. (Διαθέσιμο online: <http://www.teachthought.com/technology/80-interesting-ways-to-use-google-forms-in-the-classroom/>, προσπελάστηκε στις 28/12/2016).
- Avramides, K., Hunter, J. Oliver, M. & Luckin R. (2014). A method for teacher inquiry in cross-curricular projects: Lessons from a case study. *British Journal of Education Technology*, 46 (2), 249 - 264.
- Google Drive - <https://www.google.com/drive/>
- Railean, E. (2012). Google Apps for Education - a powerful solution for global scientific classrooms with learner centred environment. *International Journal of Computer Science Research and Application*, 2 (2), 19-27.
- Saito, T. (2014). Fostering Collaboration via Google Apps. In *19th Annual TCC 2014 Online Conference: Emerging Technologies for learning - Open and global learning*, Hawaii.